

Monumentnummer*: 516919

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 september 2000
Kadaster deel/nr 82971/133

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Arnhem		Arnhem		Gelderland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Parkstraat	39			6828 JD	Arnhem		
Parkstraat	41			6828 JD	Arnhem		
Parkstraat	43			6828 JD	Arnhem		
Parkstraat	45			6828 JD	Arnhem		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Arnhem	Q				2577		
Arnhem	Q				2580		
Arnhem	Q				1911		
Arnhem	Q				2574		

Omschrijving**

Inleiding:

Blok van vier HERENHUIZEN met HEKWERKEN, gebouwd tussen 1880 en 1890 in eclectische stijl met neorenaissance-invloeden. De nrs. 39-43 zijn nog steeds in gebruik als woonhuis, terwijl in nr. 45 thans een mode-atelier is gevestigd.

Het blok is gelegen in de noordelijke gevelwand van de Parkstraat in het Spijkerkwartier, een grotendeels in het laatste kwart van de 19de eeuw aangelegde woonwijk, waarvan het zuidelijk deel voornamelijk met herenhuisen is bebouwd. Het Spijkerkwartier ontleent haar naam aan het landgoed het "Geldersch Spijker", dat hier oorspronkelijk lag. In de Kastanjelaan staan nog twee hardstenen hekposten behorend bij de ingang van het landgoed, waarvan het huis lag op de plaats waar nu de kruising van de Parkstraat met de Prins Hendrikstraat ligt. De laatste eigenaresse van het landgoed Mej. H. Koops sloot in 1865 een overeenkomst met de Gemeente

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

over de aanleg van een nieuwe straat over een deel van haar eigendom. Dit westelijk gedeelte van de Parkstraat, bebouwd tussen 1865 en 1872, eindigde in het oosten bij het oude landhuis. In 1878 verkocht Mej. Koops het landgoed aan de gemeente. Na afbraak van het landhuis werd de Parkstraat naar het oosten verlengd en een nieuwe, de Parkstraat kruisende, straat aangelegd tussen de Spijkerstraat en de Boulevard Heuvelink, de huidige Prins Hendrikstraat. De bebouwing van Prins Hendrikstraat, het middengedeelte van de Parkstraat en de noordzijde van het oostelijk gedeelte van de Parkstraat vond hoofdzakelijk plaats in de periode 1878-1889 en werd overgelaten aan particulieren. Mej. Koops betrok zelf het nieuw gebouwde hoekpand Parkstraat 47, dat zij Villa Gelders Spijker noemde. Samen met het pand Parkstraat 50, dat zich op de tegenoverliggende straathoek bevindt en eveneens is voorzien van een afgeschuinde hoek, vormt Parkstraat 47 de oostelijke entree tot het middengedeelte van de Parkstraat, dat ontstaan is na afbraak van het oude huis Gelders Spijker. Parkstraat 38-40 vormt de westelijke entree tot dit gedeelte. De panden Parkstraat 38-50 aan de zuidzijde en 39-47 aan de noordzijde van dit middengedeelte zijn gebouwd in dezelfde tijd en stijl, bezitten dezelfde goothoogte en zijn op dezelfde wijze gedetailleerd.

Parkstraat 39-45 heeft ondiepe, door smeedijzeren hekwerken begrensde voortuinen.

Omschrijving:

Blok van vier HERENHUIZEN op rechthoekig grondplan met twee rechthoekige uitbouwen aan de achterzijde, waarbij de achtertuinten van de nrs. 41 en 45 later zijn dichtgebouwd. Het blok bestaat uit een souterrain, twee bouwlagen en een zolderverdieping onder een afgeplat dak met omlopende dakschilden gedekt met gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen (nrs. 39-43) en betonpannen (nr. 45). Het afgeplatte gedeelte is gedekt met een flauw hellend met bitumen bedekt zadeldak. In de voorschilden bevinden zich vijf witgeschilderde houten dakkapellen met stolpramen, pilasters en een hoofdgestel, bekroond met segmentvormige frontons. Verder bevat het voorschild twee niet oorspronkelijke dakkapellen (nrs. 43-45) en dakvensters (nr. 41).

Het spiegelsymmetrisch ingedeelde blok telt twaalf vensterassen en omvat vier herenhuizen met asymmetrisch ingedeelde voorgevels van ieder drie vensterassen. De vensterassen drie en vier enerzijds en negen en tien anderzijds vormen een twee risalieten, waarin zich telkens twee ingangspartijen met balkons erboven bevinden.

De VOORGEVEL is opgetrokken in rode baksteen gemetseld in kruisverband. De gevel is horizontaal geled door een verhoogde gepleisterde plint met blokverdeling, waterlijsten, gepleisterde speklagen ter hoogte van de bel-etage en een gekornist hoofdgestel ter hoogte van de verdiepingsvloer, waarvan het in schoon metselwerk uitgevoerde fries is voorzien van gepleisterde trigliefen en festoenen onder de vensters van de verdieping. Onder de architraaflijst bevinden zich ter hoogte van de trigliefen gepleisterde knoppen. De gevel wordt afgesloten door een gekornist hoofdgestel, waarvan het fries ter plekke van de middenrisaliet is voorzien van diamantkoppen. De geprofileerde kroonlijst rust op een bloktandlijst van klosjes.

De ingangspartijen bestaan uit paneeldeuren met twee ruiten, smeedijzeren roosters, geprofileerde kalven en bovenlichten in kozijnen op hardstenen neuten. De deur van nr. 45 is niet oorspronkelijk. Vier trappen met hardstenen treden en bordessen tussen gepleisterde muurtjes leiden naar de voordeuren. Onder de trappen bevinden zich segmentboogvormig afgesloten portieken met deuren die toegang geven tot het souterrain. In de plint bevinden zich getoogde souterrainvensters met stolpramen. De vensters worden afgesloten door gepleisterde hanekammen waarvan de sluitstenen zijn voorzien van diamantkoppen.

De vensters van de bel-etage bezitten schuiframen. Onder de in een waterlijst opgenomen onderdorpels bevinden zich gepleisterde velden met vlakke kussens en rozetten tussen geschubde consoles. Deuren en vensters zijn geplaatst in een gepleisterde omlijsting

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met uitspringende bovenhoeken, sluitstenen met diamantkoppen en schuin naar binnen staande blokken aan de uiteinden van de speklagen.

Boven de deuren bevinden zich balkons op geornamenteerde consoles waarvan twee met houten balustrades bestaande uit vierkante hoekposten met casementen en balusters (nrs. 41;45) en twee met niet oorspronkelijke balkonhekjes (nrs. 39;43). De dubbele balkondeuren met bovenlicht bezitten een gepleisterde bloktand-omlijsting, afgesloten met een hoofdgestel waarvan het fries is versierd met een festoen en de kroonlijst rust op consoles. De vensters op de eerste verdieping bevatten schuiframen, deels met T-verdeling (nrs. 41-43-45) en stolpramen (nr. 45) met bovenlichten in een gepleisterde bloktand-omlijsting voorzien van sluitstenen met diamantkoppen. Onder de in een waterlijst opgenomen onderdorpels bevinden zich gepleisterde velden met vierkante en cirkelvormige vlakke kussens tussen trigliefen.

De RECHTER ZIJGEVEL is wit gepleisterd en wordt afgesloten door een hoofdgestel, waarvan de kroonlijst rust op klossen. Tegen de rechter zijgevel bevinden zich een schoorsteen en een aanbouw resp. uit de twintiger en de zestiger jaren, beide behorend tot Parkstraat 47.

De ACHTERGEVELS zijn deels gewijzigd, wit gepleisterd en voorzien van rechthoekige vensters, overwegend met deels gekoppelde schuiframen. Tussen de uitbouwen bevinden zich gewijzigde serres, deels met balkon.

De voortuinen worden van het trottoir gescheiden door smeedijzeren HEKWERKEN met drie dubbele draaihekken tussen gietijzeren zuiltjes. Nr. 45 bezit een niet oorspronkelijk hekwerk.

Het INTERIEUR van nr. 39 bevat nog vele oorspronkelijke elementen zoals: een vestibule met marmeren vloer, traptreden en plint, aan weerszijden rondboognissen in een geprofileerde omlijsting met pilasters, stucpanelen, een trappenhuis met een twee-armige bordestrap met een leuning bestaande uit een geprofileerde handlijst op gietijzeren spijlen, kamers en suite met marmeren schouwen, visgraatparket, schuifdeuren, uitgezwenkte vensterbanken, vouwblinden en in het hele huis paneeldeuren in geprofileerde omlijstingen. Vestibule en trappenhuis van nr. 41 en nr. 43 zijn bewaard gebleven, nr. 43 bezit bovendien nog rijk geornamenteerde stucplafonds. Het interieur van nr. 45 is afgezien van de vestibule en de trap geheel gewijzigd.

Waardering:

Blok van vier HERENHUIZEN met HEKWERKEN uit ca. 1880-1890.

- Van architectuurhistorisch belang als een goed en gaaf voorbeeld van een blok herenhuizen in eclectische stijl met neorenaissance-invloeden en met bijzondere esthetische kwaliteiten in de voorgevel zoals gave verhoudingen en een rijke ornamentiek.

- Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van het middengedeelte van de Parkstraat, waar de panden Parkstraat 38-50 aan de zuidzijde en 39-47 aan de noordzijde in dezelfde tijd en stijl zijn gebouwd, dezelfde goothoogte bezitten en op dezelfde wijze zijn gedetailleerd. De Parkstraat is één van de voornaamste en meest gaaf bewaard gebleven straten in het Spijkerkwartier, een wijk die grotendeels is aangelegd in het laatste kwart van de 19de eeuw en waarvan het zuidelijk gedeelte voornamelijk is bebouwd met herenhuizen.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument